

Rapportage Buurtgeld in Waalwijk (mei 2023)

Inleiding

Waalwijk startte een project in de wijk Zanddonk rondom het creëren van bewustwording rondom de kleine maatregelen (woningverbetering + gedragsverandering). Maatregelen die iedereen kan treffen, want:

1. Deze maatregelen zijn de eerste logische stap in het verduurzamen van een woning vanuit technisch perspectief. Als de basis op orde is, kan gedacht worden aan grotere isolatiemaatregelen.
2. Door mensen eerst aan te sporen met kleine maatregelen aan de slag te gaan, staan ze later meer open voor het treffen van grotere maatregelen.
3. De energiecrisis raakt de gehele samenleving. Iedereen heeft (of krijgt) te maken met hogere prijzen. En: hoe meer we met z'n allen besparen, hoe kleiner de energiecrisis.

De wijk Zanddonk, in de Transitievisie Warmte benoemd als een van de startwijken. Deze wijk kent voornamelijk label C woningen. De doelen van het project, in volgorde van belangrijkheid:

- Inwoners inspireren om aan de slag te gaan met kleine energiebesparende maatregelen, en ze helpen om daar het maximale rendement uit te halen.
- Het kenbaar maken van de energie coöperatie Langstraat Energie en haar energiecoaches, alsook het versterken van de (praktijk-)kennis van de coaches.
- Inzichtelijk maken welke besparing mogelijk is met het maximaal inzetten op kleine maatregelen.
- Het in de wijk aanwakkeren van een bottom-up beweging van betrokken bewoners die met elkaar hun wijk willen verduurzamen.

In dit document reflecteren op de projectaanpak: hoe is het gelopen, wat ging goed en wat niet?

De €10.000 ontvangen van de provincie voor het project buurtgeld is besteed aan:

- Paris Proof Plan; Onderzoek woningen, verslaglegging, overleggen
- Rookpen
- Terugslagklep
- Video
- Diverse kleine materialen

Procesomschrijving

Hieronder een overzicht van de projectstappen die we hebben gemaakt, en hoe dat vervolgens heeft uitgewerkt.

Projectstappen	Uitwerking en reflectie
----------------	-------------------------

We motiveren en ondersteunen 3 woningeigenaren uit Zanddonk die met de kleine maatregelen (met grote impact) grondig aan de slag willen komende maanden.

1. Drie woningeigenaren zijn gevonden voor deelname.
2. Initieel plan was rekruteren via een brief aan 100 geselecteerde woningen; dit leidde maar tot 1 respons.
3. Door middel van aanbellen zijn overige geïnteresseerden gevonden. Conclusie van deze aanbeldactie was: 1) veel bewoners hebben (zelf) geïsoleerd de afgelopen jaren, met name door meer corona periode – meer thuis en gebruik van huis - en door de energiecrisis, extra stimulans. Dat was de primaire reden dat mensen minder waarde zagen in deelname “even klaar voor nu”. 2) buurt met relatief lage inkomens, mensen “hadden andere dingen aan hun hoofd” 3) onderschatting van besparingspotentie door (extra) kleine stappen 4) we waren op zoek naar woningen die echt nog verbeterpotentie kenden
4. Doel was om 3 woningeigenaren te vinden die EN met de woning aan de slag wilden op korte termijn EN ook een ambassadeur wilden zijn. Deze combinatie bleek moeilijk; woningeigenaren wilden niet ‘het gezicht’ van de campagne zijn.

Hypothese: de mensen die het meest affiniteit hebben met het onderwerp, en ook hun identiteit/gezicht willen linken aan zo een campagne, waren niet de doelgroep (we zochten expliciet naar mensen waar nog stappen te zetten waren)

In een soortgelijk vervolgtraject in Waspik (andere wijk) hebben we het precies andersom gedaan: namelijk op zoek gegaan naar ambassadeurs, mensen in de wijk met een natuurlijke voortrekkersrol. Deze mensen stonden meer open om het gezicht te zijn van de campagne.

5. Helaas is 1 bewoner door omstandigheden ‘uitgevallen’ in het traject.

<p>We worden in dit proces begeleid door woningverduurzamingsexperts van Paris Proof Plan; die de woningen bezoeken (huisfluisterbezoeken) en een kluslijst voor de woningeigenaren opstellen. Met deze kluslijst gaan woningeigenaren aan de slag.</p>	<p>Bij elke woningeigenaar is een bezoek uitgevoerd met een rapport als uitkomst. De huisbezoeken zelf zorgde voor veel inzicht en enthousiasme door bewoner en aanwezige energiecoaches.</p> <p>Zie “woningrapporten”</p> <p>De zoektocht in de rapporten/tools was echt het creëren van een overzicht die zowel inzichten bood voor de woningeigenaar zelf als deelbaar was met buurtgenoten. Uiteindelijk zijn 2 type documenten ontwikkeld:</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Een geüniformeerde woningverduurzamingsroute; met inzichten in verduurzaming van de woning. 7. Een kluslijst; waarin tijdens een bezoek kan worden aangegeven met welke klussen een bewoner aan de slag kan gaan, inclusief notities. <p>De methodiek van beide aanvullende documenten, alsook de los te gebruiken kluslijst, is zeker aan te raden voor andere gemeenten/projecten.</p> <p>Zie materialen in “ontwikkelde methodologie”</p>
<p>De LEC-energiecoaches acteren als bondgenoot voor bewoners in dit proces. Ze zijn aanwezig bij de initiële huisfluisterbezoeken en na afloop zijn ze het eerste contactpunt voor de bewoners bij vragen over hun verduurzamingsreis (n.a.v. de kluslijst).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 8. Energiecoaches waren onderdeel van de woningbezoeken en de reis 9. Ze hebben veel geleerd in het proces; theoretisch vergaarde kennis werd nu praktisch gemaakt 10. Rol nemen als bondgenoot ging minder vanzelfsprekend dan gedacht. Minder/geen contact met de deelnemers na afloop. 11. Geleerde les: een bondgenoot is nuttig als 1) een persoon gemotiveerd is aan de slag te gaan, en 2) daarbij hulp (denkt) nodig te hebben en 3) vertrouwen heeft in de bondgenoot. 12. Een deelnemer was door omstandigheden niet gemotiveerd aan de slag te gaan; de 2 anderen waren relatief zelfstandig in de uitvoering. 13. Omdat meerdere energiecoaches bij het bezoek aanwezig waren (samen met Lars Boelen) ontstond er geen vertrouwensband op dat moment met 1 specifieke energiecoach. Bij een soortgelijke opzet is advies om expert + lokale bondgenoot samen te laten acteren vanaf de start; zonder aanwezigheid van anderen.

<p>We meten daadwerkelijk de besparing die die mensen behalen, en communiceren over deze besparing.</p>	<p>Dit onderdeel is het minst goed gelukt van het project. Twee van de drie bewoners hebben geen slimme meter die uitgelezen kon worden. Dit is randvoorwaardelijk voor het meten van de besparing. De bewoner die wel de juiste slimme meter heeft, heeft geen stappen ondernemen in de woning.</p> <p>Om de slimme meter te compenseren, is een uitgebreide meetinstructie opgesteld. Bewoners en energiecoaches vonden dit te ingewikkeld. Bewoners zijn eerst aan de slag gegaan met klussen, en daarna hebben ze de meetinstructie ontvangen (en dus niet meer mogelijk om een voor en na situatie in kaart te brengen).</p> <p>Zie materialen in de bijlage van de mail “Meetinstructie”</p> <p>Conclusie: deze stap is onderschat. Om de besparingspotentie echt goed in kaart te brengen, is een meer professionele aanpak nodig, wellicht met 1) meer deelnemers 2) veel aandacht op meten van nul situatie bij initiële bezoek en bewoners hierin grondig instrueren 3) een lange meetperiode (om weereffecten beter uit te kunnen sluiten). Het project kende te veel subdoelen (waardoor deze ondersneeuwde); een project met enkel deze insteek zou een meerwaarde zijn.</p>
<p>Met een communicatiecampagne vergroten we de impact van de actie. We volgen de bewoners (“de ambassadeurs”) in hun verduurzamingsreis en communiceren dat naar de buitenwereld d.m.v. film & interviews</p>	<p>Via Social media, filmpje, artikel in buurtkrantje en Duurzaam Waalwijk website is aandacht besteed aan de actie en ontwikkelde tools (met name kluslijst). Ook hebben alle bewoners (met koopwoning) in de wijk een brief gekregen om hen te wijzen op de inzichten en tools waar ze gebruik van kunnen maken. De Energiecoöperatie was een goede partner, ook in de communicatie. Dat werkte goed. De woningcorporatie heeft ook het kluslijst boekje ontvangen.</p> <p>Zie materialen “Promotie”</p> <p>De kluslijst is nu een standaard tool bij alle bezoeken door de energiecoaches.</p> <p>We hebben aanvullend een bewonersavond georganiseerd om alle inzichten te delen, met een Energiebespaarmarkt bemand door energie coaches. Ontzettend positieve reacties op de avond zelf ontvangen; deelname door ongeveer 35 personen.</p> <p>Zie Materialen “Buurtworkshop”</p>

Lessons learned

- Ambassadeurs zijn mensen die een voortrekkersrol vervullen, geen mensen die ‘slechts’ bereidwilligheid hebben om stappen te gaan zetten.
- Werkelijk aanbellen bij mensen geeft heel veel informatie over wat mensen al gedaan hebben, en hoe ze in een project staan. Hierop kun je je project (makkelijker) bijsturen.
- Energiecoaches inzetten als bondgenoot werkt alleen als mensen werkelijk stappen willen zetten en open staan voor hulp hierin. Ook moet er vertrouwen zijn met de energiecoach. Hierbij helpt om 1 energiecoach te koppelen aan 1 woning.

- Voor het monitoren van de resultaten (werkelijke besparing) zijn meetgegevens over een langere tijd nodig, moeten slimme meters op orde zijn en eenvoudige instructies. Ook is het aan te raden een grotere groep inwoners te meten (in Waalwijk is uiteindelijk maar bij drie inwoners getracht te meten).
- Samenwerken met de energiecoöperatie en de energiecoaches werkt stimulerend.

Conclusie en aanbevelingen

Ga in een wijk direct op zoek naar de koplopers en schakel andere motiverende partijen in. Zorg dat een brief ondersteunt wordt met 1-op-1 contact met de inwoners. Dit motiveert, maar levert ook een schat aan informatie op. De inzet van een communicatiecampagne waarin met andere partijen (energiecoöperatie en energiecoaches) wordt samengewerkt, werkt goed. Er kwam veel beweging en enthousiasme op gang.

Het inrichten van monitoring (meten energiebesparing) is een project op zich. Niet iets dat je er even bij doet. Denk vooral goed na of de randvoorwaarden er zijn om goede monitoring te kunnen doen. (Denk bijvoorbeeld aan de aanwezigheid van slimme meters en mensen die ze uit kunnen lezen.)

De kluslijsten die ontwikkeld zijn werken goed. Het is een heldere en overzichtelijke folder waarmee mensen eenvoudig zelf aan de slag kunnen. Dat hoeft echter niet, hulp van een energiecoach was ook mogelijk. Mogelijk hadden we hiermee ook een goede balans tussen autonomie en ondersteuning te pakken.

Contactgegevens gemeente:

Naam: Sofie van Orsouw

Email: svanorsouw@waalwijk.nl